

АДМІНІСТРАТИВНЕ ЗАКОНОДАВСТВО

АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВО. ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ

Адміністративне право — це галузь права, що регулює суспільні відносини управлінського характеру, які виникають у процесі організації і здійснення органами держави виконавчої і розпорядчої діяльності, тобто в процесі державного управління.

Предметом регулювання адміністративного права є суспільні відносини, які виникають в процесі здійснення управлінської діяльності в державі.

Риси державного управління:

- діяльність по реалізації завдань та функцій держави;
- здійснюється спеціально створеними для цього державними органами та посадовими особами;
- вони діють за дорученням держави, від її імені і мають державно-владні повноваження;
- форми та методи роботи управлінських органів регламентуються законом.

Основний напрямок діяльності державного управління

виконання діючих законів в усіх сферах життя

держава створює широкую мережу виконавчих органів для управління народним господарством, соціально-культурним будівництвом в адміністративно-політичній сфері та в сфері зовнішніх відносин.

органи державного управління мають розпорядчі повноваження – на підставі законів видають для підлеглих органів та громадян обов'язкові для виконання нормативні та індивідуальні акти, розраховані як на правомірну, так і на неправомірну поведінку. Тому діяльність цих органів має назву *виконавчо-розпорядчої*, а самі вони називаються *виконавчо-розпорядчими*.

АДМІНІСТРАТИВНЕ ЗАКОНОДАВСТВО

Зовнішній прояв адміністративного права – адміністративне законодавство. Воно включає *Кодекс України про адміністративні правопорушення* (07.12.1984 р.), закони, укази Президента України, постанови Кабінету Міністрів України та ін. нормативні акти, що вміщують норми адміністративного права.

Основні завдання Кодексу України про адміністративні правопорушення:

- охорона прав і свобод громадян;
- охорона власності;

- охорона конституційного ладу України;
- охорона прав і законних інтересів підприємств, установ і організацій;
- охорона встановленого правопорядку;
- зміцнення законності;
- запобігання правопорушенням;
- виховання громадян у дусі точного і неухильного додержання Конституції і законів України, поваги до прав, честі і гідності інших громадян, до правил співжиття, сумлінного виконання своїх обов'язків, відповідальності перед суспільством.

ПОНЯТТЯ АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ АДМІНІСТРАТИВНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ.

Адміністративне правопорушення (проступок) – протиправна, винна (умисна або необережна) дія чи бездіяльність, яка посягає на громадський порядок, власність, права і свободи громадян, на встановлений порядок управління і за яку законом передбачено адміністративну відповідальність.

Адміністративній відповідальності підлягають особи, які досягли на момент вчинення адміністративного правопорушення шістнадцятирічного віку

Ознаки адміністративного правопорушення:

<i>протиправність дії або бездіяльності</i>	тобто заборонене законом, оскільки може завдати шкоди інтересам особи, матеріальним речам, а також загрожувати небезпекою;
• <i>винна дія або бездіяльність</i>	є адміністративним правопорушенням тоді, коли встановлено вину особи у його вчиненні, а також доведено причинний зв'язок між такими діяннями (дією або бездіяльністю) і шкідливими наслідками, якщо такі настали;
• <i>караність дії або бездіяльності</i>	за вчинення адміністративного правопорушення до особи можуть бути застосовані заходи державного примусу;
• <i>суспільна небезпечність дії або бездіяльності</i>	не є універсальною ознакою всіх без винятку адміністративних правопорушень, багатьом із них вона не властива.

Юридичний склад адміністративного правопорушення

Суб'єкт

- громадяни України (з 16 років),
- іноземні громадяни, особи без громадянства;
- окрему групу серед суб'єктів складають посадо-

	ві особи.
<i>Об'єкт</i>	- суспільні відносини, які складаються в сфері адміністративно-організаційної діяльності і порядку управління; - сама людина, її здоров'я, честь і гідність; - власність; - права і свободи громадян.
<i>Суб'єктивна сторона</i>	психічне ставлення особи до вчиненої нею протиправної дії або бездіяльності, вина особи, мета і мотив її поведінки.
<i>Об'єктивна сторона</i>	наявність самої дії або бездіяльності, протиправних наслідків та причинного зв'язку між ними, а також місце, час, спосіб і засоби вчинення правопорушення.

Адміністративне правопорушення визнається вчиненим

умисно, коли особа, яка його вчинила:

– усвідомлювала протиправний характер, шкідливі наслідки своєї дії чи бездіяльності;
 – передбачала її;
 – бажала її шкідливих наслідків;
 – свідомо допускала настання шкідливих наслідків.

з необережності, коли особа, яка його вчинила:

– передбачала можливість настання шкідливих наслідків своєї дії чи бездіяльності;
 – але легковажно розраховувала на їх відвернення;
 – не передбачила можливості настання шкідливих наслідків, хоч повинна була і могла їх передбачити.

Обставини, що виключають адміністративну відповідальність

Крайня необхідність	Необхідна оборона
дія, яка хоч і передбачена КпАП або ін. законами, що встановлюють відповідальність за адміністративні правопорушення, але вчинена в стані крайньої необхідності, тобто для усунення небезпеки, яка загрожувала державному або громадському порядку, власності, правам і свободам громадян, установленому порядку управління, якщо ця небезпека за даних обставин не могла бути усунута ін. засобами і якщо заподіяна шкода є менш значною, ніж відвернена	але вчинена в стані необхідної оборони, тобто при захисті державного або громадського порядку, власності, прав і свобод громадян, установленого порядку управління від протиправного посягання шляхом заподіяння посягаючому шкоди, якщо при цьому не було допущено перевищення меж необхідної оборони. (Перевищенням меж необхідної оборони визнається явна невідповідність захисту характерові і су-

шкода.	пільній шкідливості посягання.)
--------	---------------------------------

Не підлягає адміністративній відповідальності особа, яка під час вчинення протиправної дії чи бездіяльності була в стані *неосудності*, тобто не могла усвідомлювати свої дії або керувати ними внаслідок хронічної душевної хвороби, тимчасового розладу душевної діяльності, слабоумства чи іншого хворобливого стану.

**Види адміністративних правопорушень,
перелік яких містить Особлива частина КпАП:**

гл. 5	в галузі охорони праці і здоров'я населення
гл. 6	що посягають на власність
гл. 7	в сфері охорони природи, використання природних ресурсів, охорони культурної спадщини
гл. 8	в промисловості, будівництві та в сфері використання паливно-енергетичних ресурсів
гл. 9	у сільському господарстві; порушення ветеринарно-санітарних правил
гл. 10	на транспорті, в галузі шляхового господарства і зв'язку
гл. 11	в галузі житлових прав громадян, житлово-комунального господарства та благоустрою
гл. 12	в галузі торгівлі, громадського харчування, сфері послуг, в галузі фінансів і підприємницької діяльності
гл. 13	в галузі стандартизації, якості продукції та сертифікації
гл. 14	що посягають на громадський порядок і громадську безпеку
гл. 15	що посягають на встановлений порядок управління.
гл. 15-А	Адміністративні правопорушення, що посягають на здійснення народного волевиявлення та встановлений порядок його забезпечення.

Адміністративна відповідальність – вид юридичної відповідальності, що полягає у застосуванні до особи, яка вчинила адміністративне правопорушення (проступок), певного заходу державно-правового примусу — адміністративного стягнення.

Адміністративній відповідальності підлягають:

<i>особи, які досягли 16-річного віку</i>	Застосовуються заходи впливу.
<i>посадові особи</i>	Несуть відповідальність за адміністративні правопорушення, пов'язані з недодержанням установлених правил у сфері охорони порядку, управління, державного і громадського порядку, природи, здоров'я населення та інших правил, забезпечення

	виконання яких входить до їх посадових обов'язків.
<i>військовослужбовці, а також особи рядового і начальницького складів органів внутрішніх справ</i>	несуть відповідальність за адміністративні правопорушення відповідно до дисциплінарних статутів або спеціальних положень про дисципліну. До цих осіб не може бути застосовано штраф, виправні роботи і адміністративний арешт.
<i>іноземні громадяни і особи без громадянства</i>	підлягають адміністративній відповідальності на загальних підставах з громадянами України.

АДМІНІСТРАТИВНЕ СТЯГНЕННЯ ЗА ПРАВОПОРУШЕННЯ

Адміністративне стягнення є мірою відповідальності і застосовується з метою

- виховання особи, яка вчинила адміністративне правопорушення, в дусі додержання законів України, поваги до правил співжиття, а
- також запобігання вчиненню нових правопорушень як самим правопорушником, так і ін. особами.

Види адміністративних стягнень:

• <i>попередження</i>	– письмове офіційне застереження громадянина про скоєне ним правопорушення
• <i>штраф</i>	– це грошове стягнення, що накладається на громадян і посадових осіб за адміністративні правопорушення у випадках і розмірі, встановленими законодавством.
• <i>оплатне вилучення предмета</i>	предмет, який став знаряддям вчинення або безпосереднім об'єктом адміністративного правопорушення, за рішенням суду примусово вилучається у правопорушника і реалізується з передачею вирученої суми колишньому власникові з відрахуванням витрат по реалізації вилученого предмета.
• <i>конфіскація предмета</i>	конфіскація предмета, який став знаряддям вчинення або безпосереднім об'єктом адміністративного правопорушення, полягає в примусовій безоплатній передачі цього предмета у власність держави за рішенням суду. Конфісковано може бути лише предмет, який є приватної власності порушника.

● <i>позбавлення спеціального права</i>	Позбавлення наданого даному громадянину			
	- права полювання	застосовується на строк	до 3 років	за грубе або систематичне порушення порядку користування цим правом
	- керування транспортними засобами		до 3 років	за грубе або повторне порушення порядку користування цим правом
			до 10 років	за систематичне порушення порядку користування цим правом
● <i>громадські роботи</i>	полягають у виконанні особою, яка вчинила адміністративне правопорушення, у вільний від роботи чи навчання час безоплатних суспільно корисних робіт, вид яких визначають органи місцевого самоврядування. <i>Призначаються судом (суддею) на строк від 20 до 60 годин і відбуваються не більш як 4 год. на день.</i> <i>Не призначаються особам, визнаним інвалідами першої або другої групи, вагітним жінкам, жінкам, старше 55 років та чоловікам, старше 60 років.</i>			
● <i>виправні роботи</i>	застосовуються на строк до 2-х місяців з відбуванням їх за місцем постійної роботи особи, яка вчинила адміністративне правопорушення, і з відрахуванням до 20 % її заробітку в дохід держави. <i>Виправні роботи призначаються судом (суддею).</i>			
● <i>адміністративний арешт</i>	Установлюється і застосовується лише у виняткових випадках за окремі види адміністративних правопорушень на строк до 15 діб. Призначається судом (суддею). <i>Не може застосовуватись до вагітних жінок; жінок, що мають дітей віком до 12 років; до осіб, які не досягли 18 років; інвалідів I і II груп.</i>			
● <i>адміністративне видворення за межі України іноземців і осіб без громадянства за вчинення адміністративних правопорушень, які грубо порушують правопорядок.</i>				

Якщо у результаті вчинення адміністративного правопорушення заподіяно майнову шкоду громадянину, підприємству, установі

або організації, то під час вирішення питання про накладення стягнення за адміністративне правопорушення має право одночасно вирішити питання про відшкодування винним майнової шкоди.

При накладенні адміністративного стягнення враховуються:

- характер вчиненого правопорушення,
- особа порушника,
- ступінь його вини,
- майновий стан,
- обставини, що пом'якшують чи обтяжують відповідальність.

Обставини, що	
пом'якшують	обтяжують
відповідальність за адміністративне правопорушення:	
- щире розкаяння винного; - відвернення винним шкідливих наслідків правопорушення, добровільне відшкодування збитків або усунення заподіяної шкоди; - вчинення правопорушення під впливом сильного душевного хвилювання або при збігу тяжких особистих чи сімейних обставин; - вчинення правопорушення неповнолітнім; - вчинення правопорушення вагітною жінкою або жінкою, яка має дитину віком до одного року. - ін. обставини, передбачені законами - орган (посадова особа), який вирішує справу про адміністративне правопорушення, може визнати пом'якшувочими і обставини, не зазначені в законі.	- продовження протиправної поведінки, незважаючи на вимогу уповноважених на те осіб припинити її; - повторне протягом року вчинення однорідного правопорушення, за яке особу вже було піддано адміністративному стягненню; - вчинення правопорушення особою, яка раніше вчинила злочин; - втягнення неповнолітнього в правопорушення; - вчинення правопорушення групою осіб; - вчинення правопорушення в умовах стихійного лиха або з ін. надзвичайних обставин; - вчинення правопорушення в стані сп'яніння.

При вчиненні однією особою двох або більше адміністративних правопорушень адміністративне стягнення накладається за кожне правопорушення окремо. Якщо особа вчинила кілька адміністративних правопорушень, справи про які одночасно розглядаються одним і тим же органом (посадовою особою), стягнення накладається в межах санкції, встановленої за більш серйозне правопорушення з числа вчинених. До адміністративного стягнення в цьому разі може бути придано одне з додаткових стягнень.

Адміністративне стягнення може бути накладено не пізніше як через 2 місяці з дня вчинення правопорушення, а при триваючому

правопорушенні – 2 місяці з дня його виявлення, за винятком випадків, коли справи про адміністративні правопорушення підвідомчі суду (судді).

Якщо справи про адміністративні правопорушення підвідомчі суду (судді), стягнення *може бути накладено* не пізніш як через 3 місяці з дня вчинення правопорушення, а при триваючому правопорушенні – не пізніш як через 3 місяці з дня його виявлення.

В разі відмови в порушенні кримінальної справи або закриття кримінальної справи, але при наявності в діях порушника ознак адміністративного правопорушення адміністративне стягнення може бути накладено не пізніше як через місяць з дня прийняття рішення про відмову в порушенні кримінальної справи або про її закриття.

Якщо особа, піддана адміністративному стягненню, протягом року з дня закінчення виконання стягнення не вчинила нового адміністративного правопорушення, то ця особа вважається такою, що не була піддана адміністративному стягненню.

ОРГАНИ, УПОВНОВАЖЕНІ РОЗГЛЯДАТИ СПРАВИ ПРО АДМІНІСТРАТИВНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ

Справи про адміністративні правопорушення розглядаються відповідно до їх підвідомчості. А саме:

- адміністративні комісії при виконавчих комітетах районних, міських, районні у містах, державних адміністрацій;
- виконавчі комітети селищних, сільських Рад народних депутатів;
- районні (міські) суди (судді);
- органи внутрішніх справ, органи державних інспекцій та інші органи (посадові особи), уповноважені на це КпАП.

Справи про адміністративні правопорушення, вчинені особами віком від 16 до 18 років, розглядають судді районних (міських) судів.

Справа про адміністративне правопорушення розглядається відкрито.

Основні стадії провадження справи про адміністративне правопорушення:

- ✓ Порушення справи, встановлення особи складання протоколу про адміністративне правопорушення і надіслання його органом (посадовій особі), уповноваженим розглядати справу про адміністративне правопорушення.
- ✓ Розгляд справи про адміністративне правопорушення.
- ✓ Винесення постанови по справі про адміністративне правопорушення.
- ✓ Оскарження і опротестування постанови по справі про адмініст-

ративне правопорушення.

✓ Виконання постанов про накладення адміністративних стягнень. Про вчинення адміністративного правопорушення складається *протокол*, а в результаті розгляду справи про адміністративне правопорушення орган (посадова особа) повинен винести відповідну *постанову*, яка приймається у формі рішення.

Протокол не складається у випадках, коли відповідно законодавства *штраф* накладається і стягується, а *попередження* фіксується на місці вчинення правопорушення.

Нагляд за додержанням і правильним застосуванням законів при провадженні в справах про адміністративні правопорушення, здійснює прокурор.

Участь у провадженні справи про адміністративне правопорушення беруть:

<i>Правопорушник</i>	особа, яка притягується до адміністративної відповідальності;
<i>Потерпілий</i>	особа, якій заподіяно моральну, фізичну або майнову шкоду;
<i>Законні представники</i>	батьки, усиновителі, опікуни, піклувальники і потерпілі;
<i>Адвокат</i>	має право заявляти клопотання, подавати скарги за дорученням особи, яка його запросила;
<i>Свідок</i>	особа, якій відомі будь-які обставини по даній справі;
<i>Експерт</i>	особа, яку залучають у разі, коли виникла потреба у спеціальних знаннях;
<i>Перекладач</i>	зобов'язаний зробити повно і точно доручений йому переклад;
<i>Прокурор</i>	здійснює нагляд за додержанням і правильним застосуванням законів.